

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

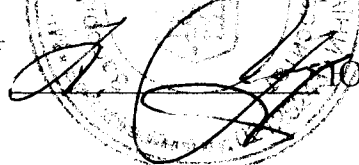
ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 3

«22» квітня 2024 р.

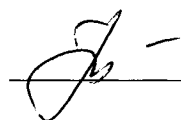
Заступник голови Приймальної комісії

Юрій КАГАНОВ

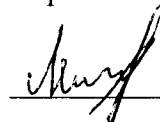
ПОГОДЖЕНО:

Відповідальний секретар відбіркової комісії

Марина ТОМЧЕНКО

Гарант освітньо-наукової програми

Олег МАСІЮК

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА**

Освітній і науковий ступінь: доктор філософії

Спеціальність: 231 Соціальна робота

Освітньо-наукова програма: Соціальна робота

Запоріжжя – 2024 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності 231 Соціальна робота - з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок вступників, яких вони набули під час навчання на освітньому ступені магістра (другого рівня вищої освіти), з метою формування рейтингового списку та конкурентного відбору здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії зі спеціальності 231 Соціальна робота в межах ліцензійного обсягу університету.

2. ФОРМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фаховий іспит зі спеціальності проходить в очній або дистанційній формі. Іспит в очній формі проходить у приміщенні Запорізького національного університету (з дотриманням заходів безпеки в умовах воєнного стану) у два етапи. Письмовий етап – вступники надають відповіді на питання екзаменаційного білету у письмовій формі. Тривалість письмового етапу – до 45 хв. Усний – співбесіда вступника з фаховою атестаційною комісією ЗНУ з питань екзаменаційного білету (до 30 хв).

Іспит у дистанційній формі проходить у два етапи. Підготовчий етап – самостійна підготовка відповідей на питання екзаменаційного білету (до 10 хв.) та основний етап – співбесіда вступника з фаховою атестаційною комісією ЗНУ з питань екзаменаційного білету (до 45 хв.)

Для складання фахового іспиту зі спеціальності у дистанційній формі вступник надає Приймальній комісії ЗНУ один з документів: документ про проживання (перебування) поза межами м. Запоріжжя (витяг з реєстру територіальної громади, довідка ВПО), документ про перебування поза межами України або документ, який підтверджує наявність іншої поважної причини. Рішення про допуск до складання іспиту у дистанційній формі приймається Приймальною комісією.

У разі складання фахового іспиту зі спеціальності у дистанційній формі вступник має забезпечити процедуру ідентифікації особи, яка включає перевірку персональних даних та забезпечення безперебійного технічного оснащення для відеозв'язку з фаховою атестаційною комісією ЗНУ у режимі реального часу.

Проведення фахових іспитів зі спеціальності та презентація дослідницької пропозиції як в очному, так і в дистанційному форматах, підлягають обов'язковому відео- та аудіозапису, який не може бути переданий третім особам.

3. БІЛЕТИ: СТРУКТУРА БІЛЕТУ

Білет фахового вступного випробування містить 3 теоретичних питання.

4. ВИМОГИ ДО ВІДПОВІДІ ВСТУПНИКА

У питаннях оцінюється знання вступника з базових фахових дисциплін, що є необхідними для коректного вираження певних понять, а також для розуміння широкого кола теоретичних та практичних завдань, володіння навичками, що є необхідними для професійної діяльності у межах програми.

Правильність виконання завдань оцінюється відповідно до критеріїв оцінювання знань.

Екзаменатор не зобов'язаний читати розв'язання завдань, що наведені вступником в чернетці.

Під час проведення іспиту забороняється використовувати підручники, навчальні посібники, інші джерела інформації (якщо це не передбачено програмою). Також забороняється користуватися мобільними телефонами та іншими засобами зв'язку і передачі даних.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Для особи, яка претендує на зарахування для здобуття ступеня доктора філософії (за 200 бальною шкалою):

Високий рівень (175-200 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в повній мірі засвоїв увесь програмний матеріал, показує знання не лише основної, але й додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання з суміжних галузевих дисциплін, вдало наводить приклади.

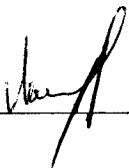
Достатній рівень (150-174 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: має також високий рівень знань і навичок. При цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або пропуски в неосновних питаннях. Можливе слабке знання додаткової літератури, недостатня чіткість у визначенні понять.

Задовільний рівень (124-149 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь неповна, неглибока, містить неточності, робить помилки при формулюванні понять, відчуває труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів.

Низькій рівень (100-123 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

До участі у конкурсі не допускається (0-99 балів), якщо вступник виявив такі знання та вміння: не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

Голова фахової
атестаційної комісії

Олег МАСЮК

6. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Орієнтовний перелік тем:

Теорія соціальної роботи

Ведення випадку отримувача соціальних послуг. Дитячий будинок сімейного типу. Прямі методи соціальної роботи. Перенесення (трансфер) у соціальній роботі. Стратегії прямого втручання у соціальній роботі. Стратегії комбінованого втручання у соціальній роботі. Стратегії втручання, спрямованого на зміст системи соціальної роботи. Брокер соціальних послуг. Супервізія.

Технології соціальної роботи та соціальної педагогіки

Соціальні технології як специфічна система знань та сукупність прийомів, методів і дій на соціальний об'єкт. Спектр соціальної діяльності як джерело соціальних технологій. Ведення випадку у соціальній роботі. Соціально-педагогічні технології соціальної роботи. Школа без стін. Українська педагогіка. Логотерапія. Найтолерантніший термін щодо дітей, які мають порушення розвитку. Соціальний центр матері та дитини. Обдарована дитина.

Соціальне лідерство та соціальне партнерство

Теорії лідерських якостей та поведінки. Лідерство в керівництві соціальною службою. Види лідерства. Соціальне партнерство в соціальній роботі. Соціальне замовлення в системи соціальних послуг. Соціальне виключення – негромадянське суспільство. Переговори та медіація у соціальній роботі. Соціалізація. Генезис відкритого суспільства.

Соціальна робота з громадою

Визначення громади. Різновиди громад. Територіальні громади та громади за інтересами. Приклади різних видів громад та їх особливості в сучасній Україні. Мета та завдання діяльності соціального працівника в громаді. Моделі діяльності соціального працівника в громаді: модель локального розвитку, модель соціального планування, модель соціальних акцій. Актуальність застосування різних моделей в сучасній Україні.

Соціальна робота з молоддю

Допомоги молоді у професійному самовизначенні. Міжнародний досвід соціальної роботи з молоддю. Моделі соціальної роботи з молоддю. Види соціальної профілактики у роботі з молоддю.

Управління людськими ресурсами

Методологія управління людськими ресурсами. Алгоритми дослідження системи. Когнітивна карта керівника соціальної організації. Моделювання соціальних процесів. Тип соціальних процесів.

Соціальна робота в умовах інклюзії

Сутність соціальної інклюзії. Історичне підґрунтя соціальної інклюзії. Міжнародна політика і законодавча база інклюзії. Люди з особливостями розвитку як суб'єкти інклюзивної взаємодії. Етнічні та релігійні меншини. Національні меншини. Роль інклюзивно-ресурсних центрів у реалізації ідей соціальної інклюзії. Внутрішньо переміщенні особи як категорія мігрантів.

Дослідницькі проекти у соціальній сфері

Концепція соціального проекту. Соціальне проектування. Соціальні настанови. Соціально-проектні цілі. Моніторинг соціального середовища. Фасилітація у соціальному проектуванні. Соціальна екологія. Графік Ганта. Бюджет соціального проекту. Пітчінг соціального проекту.

7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Бутченко Т. І. Соціальне проектування : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 107 с.
2. Дослідження у соціальній роботі : антологія / упоряд. Т. Семигіна. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 203 с.
3. Заверико Н. В. Технології соціально-педагогічної діяльності : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2012. 124 с.
4. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: навчально-методичний посібник / За заг. ред. В. І. Шинкаренко Київ : Пляеди, 2013. 96 с.
5. Капська, А. Й. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей : навч. посіб. / А. Й. Капська, І. В. Пеша. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 231 с.
6. Капська А. Й. Соціальна робота : навч. посіб. Київ : Слово, 2011. 400 с.
7. Ольчак М. Вдосконалення соціальних послуг в об'єднаних територіальних громадах : посіб. Київ : Громова Є. Б., 2019. 57 с.
8. Палагнюк, Ю. В. Соціальна робота в зарубіжних країнах : метод. рек. Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2016. 68 с.
9. Радул В. В. Соціально-професійні проблеми сучасної педагогічної науки : монографія. Харків : Мачулін, 2019. 332 с.
10. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
11. Семигіна Т. Міжнародна соціальна робота: пріоритети та стандарти. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 175 с.
12. Соловійова Т. Г. Соціальна робота з людьми з обмеженими можливостями : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 122 с.
13. Соціальна робота із вразливими сім'ями та дітьми: посібник у 2-х. част. Част. 2. Ознаки вразливості та специфіка підтримки сім'ї і дитини. Київ : Обнова компанії, 2017. 350 с.
14. Сучасні теорії соціальної роботи : антологія / упоряд. Т. Семигіна. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 160 с.
15. Участь місцевих громад у муніципальному плануванні : навч.-метод. посіб. / Бутченко Т. І. (ред.), Лепський М. А. (ред.). Запоріжжя : Наукове товариство імені Я. Новицького, 2017. 84 с.
16. Участь молоді в муніципальному плануванні : навч.-метод. посіб/ За заг. ред. Т. І. Бутченка. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2016. 100 с.
17. Anastas J. W. Teaching in social work : an educator's guide to theory and practice. Second edition. New York : Columbia University Press, 2022. 321 p.

Додаткова

1. Зайченко О. І., Кузнецова В. І. Управління людськими ресурсами: навч. посіб. Івано-Франківськ: Лілея НВ, 2015. 232 с.

2. Максимова, Н. Ю. Психологія соціальної роботи з проблемними сім'ями : навч. посіб. / Н. Ю. Максимова ; МОН України, КНУ ім. Т. Шевченка. Київ : Київський університет, 2017. 463 с.

3. Масюк О. П. Соціальне партнерство : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2022. 144 с.

4. Масюк О. П. Менеджмент соціальної роботи : курс лекцій. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 96 с.

5. Соловйова, Т. Г. Соціальна робота з людьми з обмеженими можливостями : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 122 с.

6. Соціальне замовлення : можливості впровадження в Україні. Київ : Крим СОС, 2020. 192 с.

7. Управління розвитком державно-приватного партнерства: монографія/ Н. Є. Муромець та ін. Харків : Панов А. М., 2019. 201 с.

Інформаційні ресурси

1 Клименко Н. В., Семигіна Т. В. Профілактика ВІЛ /СНІДу: українські реалії URL: <http://www.uisr.org.ua/img/upload/files/>

2 Орієнтовна посадова інструкція «Соціального менеджера» URL: https://www.unicef.org/ukraine/media/9751/file/%D0%A1%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B0_6.pdf

3 Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

4 Про затвердження професійного стандарту «Соціальний менеджер» : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 10.02.2021 № 261. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=Normativno-pravovePole>

5 Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23.12.2010 № 2862-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2862-17>.

6 Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

7 Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010. № 2404-VI. Дата оновлення 16.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>

8 Соціальні послуги у громаді : новели законодавства. URL: <http://ipzn.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/Sotsialni-poslugy-v-gromad.pdf>

9 Черногорська А. Закон про соціальні послуги : переваги та ризики нової редакції. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12066>

10 EESC mission statement. URL: <https://www.eesc.europa.eu/en/about>